

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
1	<p>Procedureel</p> <p>Er was toegezegd dat het platform feedback op de visie kon geven voordat hij publiek zou worden. Wij zijn teleurgesteld dat dat niet is gebeurd. Wat is nu de status van de visie of conclusie (de spelregels en de ruimtelijke uitwerking). Kunnen deze nog worden aangepast? Met andere woorden, leent de input voor communicatie etc, zoals de visie is gekwalificeerd, zich nog voor inspraak of heeft deze een "richtinggevend karakter" ?</p>	Zevenspro ing	<p>Status:</p> <p>Visie is een conceptstuk, hier kan nog inspraak op worden geleverd. De uitgangspunten (boskap, vrijmaken vennen) liggen vast. Als de inspraakreacties zijn verwerkt, is dit de basis voor vergunningaanvraag en uitvoering.</p>	
2	<p>In de begeleidende brief van de provincie staat dat de Visie ter kennisname wordt toegezonden en bedoeld is als input voor communicatie door de provincie Gelderland met de omgeving. Worden de leden van het Platform Vennen beschouwd als de omgeving van de Provincie? En zijn er nog mogelijkheden voor de wensen / gezichtspunten van deze gebruikers van het gebied?</p>	IVN	<p>Het vennenplatform wordt nu gebruikt als een van de mogelijkheden om te communiceren met betrokkenen/gebruikers van het gebied (zoals we ook met de bewoners praten). Het is de bedoeling om deze op korte termijn te vervangen van huidige overlegvorm naar een evenwichtig samengestelde klankbordgroep. De visie is een conceptstuk waarop gereageerd kan worden.</p>	
3	<p>Fasering</p> <p>De fasering, zoals die lijkt vast te liggen (omvorming in 3-4 jaar, waarbij steeds een stuk van het gebied wordt weggenomen dat vervolgens voor 100% wordt omgevormd), is negatief voor de natuurwaarden en komt alleen voort uit de artificiele/budgettaire deadline van 2014. Hiermee worden onnodige risico's genomen. Een fasering waarin nu 40 hectare wordt omgevormd en na 5 jaar monitoring evt. meer lijkt verstandiger. Vanuit het recreatieve oogpunt is minimale boskap gewenst, waarbij de doelstellingen t.a.v. natuurwaarden wel gehaald moeten kunnen worden (vernatting/populaties).</p>	Zevenspro ing	<p>Vanuit ecologisch oogpunt is het van belang om omvorming zo snel mogelijk plaats te laten vinden. Verschillende kwetsbare soorten staan op het punt van verdwijnen. Daarnaast is het uitvoeringsbudget in tijd begrensd en is een snelle uitvoering ook vanuit beheersoogpunt te verkiezen. De enige reden om de uitvoering over een langere periode uit te smeren is draagvlak. De indruk bestaat echter dat met het langer uitsmeren van de uitvoeringsperiode het draagvlak niet per definitie zal toenemen. In het maatwerkplan zijn de risico's goed afgewogen en worden als beheersbaar beschouwd. Over de waardering van de maatregelen uit recreatief oogpunt wordt verschillend gedacht.</p>	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
4	<p>Boscompensatie</p> <p>Het is een gemiste kans dat boscompensatie niet bij dit plan wordt betrokken en te onderzoeken hoe dit visueel en historisch zo goed mogelijk kan worden ingepast en met de EHS kan worden geïntegreerd. Accent bij een gedeeltelijke of gehele boscompensatie moet liggen op loofhout in de structuur van een broekbos. Als compensatie voor de grootschalige boskap is zo ook tegelijkertijd realisatie mogelijk van doelen als opvangmogelijkheden voor fijnstof, CO2 doelstellingen, geluidsreductie voor Dukenburg/ inwoners vennen tav A73. Recreatief dient de boservaring versterkt/behouden te worden in het gebied. Daarbij zou broekbos invulling de EHS invullen/versterken op deze plek. Dat juist vanuit de helicopterview vanuit de provincie deze win-win situaties niet worden gespot en uitgenut wanneer dat kan, vinden we een tot nu toe gemiste kans.</p>	Zevenspro	Dit is een goed idee. We bekijken hoe we dit kunnen meenemen bij de verdere planvorming. Boscompensatie is niet verplicht maar het streven is om het te verwijderen bos ruim te compenseren in de nieuw te realiseren EHS in de omgeving.	In tekst verwerken in de visie. In tekst en beeld verwerken in de concrete inrichtingsplannen.
	Boscompensatie - visuele hinder / onderbreken zichtlijnen			

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
5	<p>Accent bij een gedeeltelijke of gehele boscompensatie moet liggen op loofhout in de structuur van een broekbos. Het aanleggen van nieuw broekbos onderbreekt wel enige zichtlijnen, maar wij zien dat niet als een groot bezwaar. De zichtlijnen die zijn ontstaan in de 20ste eeuw in dit stuk landschap (Heidse polder tussen vennen en A73) hebben dan wellicht wel enige waarde, maar gezien het zicht op de A73 via deze zichtlijnen en de verwachting dat er in de toekomst aan de noordzijde van de A73 gebouwd gaat worden (de bestemmingsplannen zijn al aangepast) moet deze waarde niet overdreven worden. Wanneer je de in de 20ste eeuw ontstane situatie in dit gebied als waardevol kenmerkt, kun je dat ook wel zeggen van de beplanting met dennen in het vennengebied: geen sterke argumentatie. De in de 20e eeuw ontstane situatie in het gebied kun je hooguit als historisch aanduiden, net zoals die in de vennen. De aanplant met in hoofdzaak naaldhout had zeker geen esthetische achtergrond, doch was bedoeld om het gebied, naast alle andere ingrepen droger te maken. Bijkomend argument kan misschien zijn geweest het grenenhout in te zetten voor de mijnbouw. Overigens zijn er legio mogelijkheden om de zichtlijnen naar de stuwwal vanuit een nieuw uitkijkpunt te creëren voor de wandelaar aan de noordkant van het vennengebied noordwest van het Langven: de stuwwal is daar mooi te zien, mits er ruimte wordt gemaakt voor een doorkijk (of met andere middelen het zicht op de verte wordt getoond, bijvoorbeeld met een uitkijktoren).</p>	Zevensproing	Wij beschouwen deze zienswijze als een waardevolle aanvulling op het plan.	In tekst verwerken in de visie. In tekst en beeld verwerken in de concrete inrichtingsplannen.
6	<p>Plannen met betrekking tot de aanplant van bomen langs o.a de A73 is door de stuurgroep telkens mee ingetekend als een serieuze optie. Echter in dit rapport zijn ze niet terug te vinden en de toelichting waarom niet, is zeer marginaal.</p>	Mevr. Van de Pas	Deze optie was opgenomen in het maatwerkplan. Dit is vanuit landschappelijk oogpunt minder gewenst (gem. Heumen Boscompensatie is in dit plan niet meegenomen. Met verwijzing naar het vorige antwoord zullen we bezien in hoeverre we boscompensatie kunnen meenemen.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
7	Boscompensatie binnen het vennengebied. Voorstel langs de A73 ivm geluidshinder. Indien niet langs de A73 dan geluidswering langs de A73. De snelweg wordt steeds meer hoorbaar binnen het gebied, mede vanwege het feit dat het geluid steeds minder obstakelst tegenkomt en dat de (hoge) duinen steeds meer begaanbaar worden. Hiermee dient rekening gehouden te worden. Wat heb je aan een natuurgebied als de beleving steeds meer op de natuurbeleving in de Randstad gaat lijken.	Dorpsplatform Overassel	Geluidshinder is een belangrijk punt van aandacht bij het ontwerp. We zullen het plan doorlopen op mogelijkheden om geluid verder te reduceren. Als onderdeel van de inrichtingsvisie is een akoestisch onderzoek uitgevoerd maar naar aanleiding van gemaakte opmerkingen wordt dit onderzoek nogmaals onder de loep gelegd.	Extra aandacht in visie voor mogelijkheden om geluidsoverlast terug te dringen, inclusief bosaanleg

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
8	In eerdere overleggen met o.a. het Waterschap Rivierenland en Staatsbosbeheer werd boscompensatie telkens genoemd op diverse plaatsen langs de randen van het gebied. In het door DLG gemaakte plan is dit niet opgenomen en wordt ook niet gekeken naar kansrijke situaties voor bijv. aansluiting bij de Ecologische Hoofdstructuur of herstel van historisch broekbos.	IVN	Zie bovenstaand	Extra aandacht in visie voor mogelijkheden om geluidsoverlast terug te dringen, inclusief bosaanleg langs A73.
9	In het plan wordt voorgesteld dat evt. boscompensatie op percelen langs de A73 plaats kan vinden. Dit beeld past niet bij het zichtbaar houden van de stuwwal volgens het plan.	Stichting Bewoners	Dat klopt, zichtbaar houden van de stuwwal is een belangrijk punt van het ontwerp. We sluiten het niet uit dat we dit bij de doelen kunnen combineren.	Extra aandacht in visie voor mogelijkheden om
10	Bosomvorming - bosomvorming tot nu toe uitgevoerd Mooi om de structuur van het landschap (duinen) te zien. Kanttekening: dit betreft 5 ha boskap. Dit vinden we mooi. Als er 80 ha gekapt wordt, is het robuuste open/dicht spel (bospartijen afgewisseld met open vennen) verdwenen en rest een gebied dat een randje (schaam)hout heeft en een lege binnenkant. Men moet zich realiseren dat het een natuurgebied betreft en geen landschapspark.	Dorpsplatform Overassel	Wij verwachten het kleinschalige beeld van 5 ha boskap ook bij 80 ha te kunnen vasthouden door middel van goed ontwerp en een goede detaillering. Het eindbeeld is geen grote kale vlakte maar een heidegebied dat door verspreide boomgroepen bomen/struwelen zijn aantrekkelijke schaal behoudt.	
11	Het weggakken van bomen effent het pad voor andere recreanten. Steeds vaker worden mountain (duinen) bikers gesignaleerd. Deze ontwikkeling komt niet ten goede van de vorming van heide.	Dorpsplatform Overassel	De (recreatieve) routing en aanvullende maatregelen moeten ervoor zorgen dat mountain bikers worden geweerd uit die delen waar ze niet gewenst zijn. SBB heeft al een aantal maatregelen genomen.	
12	In het verleden is gebleken dat handhaving van de regels een onuitvoerbaar taak is, beter is het om te voorkomen dat het gebied aantrekkelijk wordt voor deze doelgroep.	Dorpsplatform Overassel	zie antwoord bij 11.	
13	Bosomvorming - nog om te vormen 70 ha Door bosomvorming komt er meer heide. Het gebied wordt erg kwetsbaar voor betreding, natuurlijke rampen, zoals brand, plagen, etc.	Stichting Bewoners	Het is ons niet bekend dat heide kwetsbaarder is dan bos voor natuurlijke rampen.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
14	In het plan is sprake van omvorming van naald- naar loofhout. Dit is een positieve ingreep om de soortenrijkdom te beïnvloeden. Er zal waarschijnlijk geen geld beschikbaar zijn om verwaarloosde bospercelen op naaldhout te dunnen.	Stichting Bewoners	Er wordt een beheerplan opgesteld. Het hierin beschreven beheer valt binnen het budget van SBB. Het beheer van SBB wordt gefinancierd op basis van het type natuur dat ze moeten beheren. In de praktijk blijken deze middelen voldoende te zijn voor een goed beheer.	
15	Door het veranderende klimaat , warmere zomers, meer neerslag in najaar en winter) zou heide op de zuidhellingen wel eens veel minder goed gedijen doordat deze verbrand.	Stichting Bewoners	Wat wij proberen is om de kwaliteit van het gebied voldoende weerstand te geven tegen ongunstige veranderingen. Er is geen reden aan te nemen waardoor er een verhoogd risico van verbranding van heide zou zijn. Heide kan tegen extreem hoge temperaturen	
16	<p>St. Walrickweg - gedeeltelijke kap bomen / aanleg zichtdijk</p> <p>In de visie wordt voorgesteld een zichtdijk aan te leggen langs de St. Walrickweg. Daarvoor moet de helft van de bomenlaan sneuvelen. Het sneuvelen van deze historische bomenlaan is onbespreekbaar.</p>	Zevensproong	Het lijkt inderdaad verstandig om het idee van de zichtdijk te laten vallen en de bomenrij te sparen. Dit is in het vennenplatform ook al aangegeven. Voor het al of niet sparen van de bomen, los van wat er in de visie staat, is overigens de eigenaar (gemeente Heumen) verantwoordelijk.	Visie wordt op dit punt aangepast.
17	De plaatjes met wallen langs de St. Walrickweg zijn onduidelijk. Relatie tussen wandelaar en auto verschilt niet.	Dhr. Strijbosch	Mee eens.	Plaatjes op pag. 34 verdwijnen evenals het idee van de
18	Vanuit cultuurhistorisch perspectief dient de bomenlaan zeker behouden te worden. De laanbeplanting heeft een begeleidende functie. Dat er ook Amerikaanse eiken tussen staan is geen probleem; het is en blijft een eik met een hoge natuurwaarde.	Dorpsplatform Overasselt	zie bovenstaand antwoord (16)	Visie wordt op dit punt aangepast.
19	Historisch gezien zijn dergelijke belangrijke wegen in dit gedeelte van ons land altijd beplant met bomen en ecologisch bieden deze bomen nestgelegenheid aan vleermuizen, de zwarte specht en andere holenbroeders. Lage dijkes helpen niet tegen geluidsoverlast, snelheidsbeperking wel o.a. door de aanleg van flauwe verkeersdrempels.	IVN	zie bovenstaand antwoord (16)	Visie wordt op dit punt aangepast.

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
20	De bomen langs de Walrickweg zijn beeldbepalend in het landschap. Bovendien zijn ze voor vleermuizen belangrijk. Daarnaast zijn ze als markering van de weg geplaatst, wat zeker in de wintermaanden erg belangrijk is. Op een historische weg als deze, hebben ze altijd al langs deze weg gestaan.	Stichting Bewoners	zie bovenstaand antwoord (16)	Visie wordt op dit punt aangepast.
21	Een dijkje om het zicht op de Walrickweg weg te nemen is een verstoring in het landschap. Bovendien is het materiaal niet afkomstig uit het gebied hetgeen tot verstoring van de begroeiing leidt. Dit is ook te zien bij de wal die tussen de Botersnijder-west en zuid, waarbij vreemd materiaal is aangebracht. Dit heeft al geleid tot verstoring van de begroeiing en heeft invloed op de pH van het voedselarme ven. Deze is hoger geworden en heeft geleid tot vergrassing van het nabijgelegen natte heidegebied.	Stichting Bewoners	zie bovenstaand antwoord (16)	Visie wordt op dit punt aangepast.

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
22	Stel dat er toch wordt besloten over te gaan tot het kappen van (enkele) bomen. Worden er dan nieuwe bomen aangeplant.	Stichting Bewoners	zoals uit bovenstaande antwoorden blijkt gaan we er van uit dat er geen bomen in de laan worden gekapt. Uiteindelijk is dit afhankelijk van de eigenaar van de bomen (SBB of gemeente).	
23	<p>St. Walrickweg - aanleg begroeiing</p> <p>Er dient een meter vegetatie te blijven staan om koplampen en auto's te maskeren waar dat nodig is. Een doorkijk hier en daar is natuurlijk wel mooi. Auto's zijn storend als je ze ziet en hoort en vooral als dat indringend of opvallend is. Erg storend zijn flietsende koplampen bij een bocht, maar ook wanneer het verkeer erg zichtbaar of luid is. Er dient voor begroeiing rondom de scherpe bocht halverwege de St Walricksweg aan zijde van het langven/Heumen te worden gekozen. Dat neemt het koplamp probleem weg. Daar waar er aan beide zijden van de weg openheid is in het landschap kan doorkijk mooi zijn.</p>	Zevenspro	Autolichten kunnen inderdaad verstorend werken in een natuurgebied. De beplanting langs de Walrickseweg zal behouden blijven en eventueel waar nodig worden aangevuld. Het gaat daarbij om een breedte van minimaal enkele meters.	Beplanting langs Walrickseweg wordt in visie gehandhaafd.
24	<p>St. Walrickweg -behoudt beleving open/dicht</p> <p>Niet weggakken van alle bospercelen langs de weg. Behoudt van de bospercelen langs de weg werkt positief naar twee kanten: de recreant heeft aanzienlijk minder last van de weg, het geluid wordt gedempt en het zicht op de weg wordt regelmatig onderbroken. De automobilist behoudt het gewaardeerde effect van open/dicht en zicht op de vennen, de weerspiegeling van de zon in de waterplassen wordt enorm gewaardeerd. Het thuiskom-gevoel wordt aangehaald.</p>	Dorpsplatform Overassel	Zie antwoord 23.	
	St. Walrickweg - snelheidsbeperking			

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
25	Om de storendheid van verkeer te verminderen (want door de openheid zie je de auto's wel meer) zou een vermindering van geluid helpen. Het beste kan dat door de snelheid te beperken. Het gebruik van geluidswallen is natuurlijk geen optie in dit gebied en een dunne strook bomen of begroeiing helpt niet tegen geluidsoverlast (ook een laag dijkje niet). Maar de beperking van de snelheid van auto's zou effectief kunnen zijn. Het moet toch mogelijk zijn met behulp van bijvoorbeeld camera's een effectieve beperking van de snelheid af te dwingen. Ook de flauwe verkeersdrempels die de gemeente Heumen langs het Maas-Waal kanaal heeft gelegd zijn een optie. Waar een wil is, is een weg. Wij betreuren het echter dat de gemeente geen regie hierbij neemt.	Zevensproong	Een snelheidsbeperking tot 60 km/h lijkt ons hier inderdaad gewenst. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente om een dergelijke maatregel door te voeren.	Snelheidsbeperking wordt in visie als acoustische maatregel opgenomen.
26	St. Walrickweg - verkeersveiligheid Plannen rondom de Sint Walrick weg verdienen aandacht ook in het kader van de veiligheid van de weggebruikers.	Mevr. Van de Pas	Zie antwoord 25.	
27	Geluidsoverlast Men is bezorgt over de toename van geluidsoverlast van A73 en landwegen en recreatiedruk in het gebied.	Stichting Bewoners	zie antwoord bij 7.	Extra aandacht in visie voor mogelijkheden om geluidsoverlast
28	De A73 is bij NW,N, NO en O-wind heel storend aanwezig en kan je niet meer spreken van verkeersruis. Elke vrachtwagen en motor is te horen. Meer loofhout op de Scheiwal en de stuifduinen aan de noordkant van het gebied is gewenst. Dit past in het plaatje dat geschetst wordt bij de model 18c dat op blz. 19 van de visie beschreven wordt. Immers de zuidelijke begrenzing is al zwaarder als de noordelijke begrenzing.	Stichting Bewoners	zie antwoord bij 7.	Extra aandacht in visie voor mogelijkheden om geluidsoverlast terug te dringen, inclusief

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
29	Wat is het vervolgbeleid als inderdaad na al het kappen de geluidsoverlast is toegenomen? Wat gebeurt er met de scheiwal langs de Parkse steeg. De naaldbomen zijn in miserabele toestand hetgeen betekent dat ze gekapt moeten worden en vervangen moeten worden door loofhout.	Stichting Bewoners	Wij verwachten geen wezenlijke toename van geluidsoverlast. Als later anders blijkt zal dan bekeken moeten worden welke maatregelen hiervoor kunnen worden genomen. In het huidige ontwerp wordt het westelijk deel gekapt en blijft het oostelijke deel ongemoeid. In de detaillering wordt hier nog nader naar gekeken. Hoe verder om te gaan in het bosbeheer wordt opgenomen in het beheerplan.	
30	Op pag 24 wordt voorgesteld geluidshinder tegen te gaan door het aanpakken van kapotte geluidsdempers en verdiepte ligging van A73 en de St.Walrickweg. Dit getuigt niet van een serieuze benadering van het probleem.	Dhr. Strijbosch	Mee eens. Geluid wordt opnieuw bekeken en tekst wordt herzien.	Geluid wordt opnieuw bekeken en tekst wordt herzien
31	<p>Visuele hinder/openheid</p> <p>De wens is om in het omgevormde gebied een landschap met grotere en kleinere vennen met een zo'n oligotroof mogelijk karakter, met duidelijk zichtbare stuifzandduinen met een eigen karakter en historische naamsaanduidingen, met afwisselende plekken met goed onderhouden struikhei en op vochtige plaatsen de dophei, met kenmerkende boomgroepen/groepjes van berk en eik, met behoud van historische elementen in het landschap en karakteristieke bomen, met behoud van historische houtsingels. Dat is landschap dat iedereen zal bekoren en een parel zal vormen in de wijde omgeving. Hier zal flora en fauna zich optimaal kunnen handhaven en ontwikkelen. Geen streven naar de grote stille heide, zoals we die in het Drentse en Veluwe landschap tegenkomen. Op zondagen lopen er honderden mensen tegelijk door de vennen: het is geen 1900 meer. Een te open heide landschap zal het gevoel van "natuurbeleving" sterk verstoren en het gevoel van "we lopen in een koopgoot" versterken (je ziet vooral mensen lopen). Aangezien een open heide vanuit de ecologisch gerichte hoofddoelstellingen niet nodig is zijn wij tegen het uitgangspunt van openheid. Het veroorzaakt bovendien ook nog eens problemen met de St Walrickweg.</p>	Zevenspro	Wij delen deze zienswijze.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
32	Hele kale heuvels zijn erg onnatuurlijk. Hoger gelegen delen zouden ook in het verleden zich al tot een gemengd bos hebben ontwikkeld.		Zie bovenstaande zienswijze (31).	
33	<p>Vennenlandschap, geen open heide</p> <p>In de visie wordt gesproken over het belang van het neerzetten van de vennen als een eenheid. Vervolgens lijkt de sprong te worden gemaakt naar de visie dat het landschap dan maar een grote doorkijk moet worden. Dit wordt in de visie zelfs zo sterk doorgevoerd dat het doel van het project zou zijn "omvormen van bos (massa) naar openheid (hei)". Dit suggereert dat openheid het doel is. Recreatie komt na dit principe en zoeken naar boscompensatie of nieuwe natuur staat helemaal niet bij de spelregels. Het doel van de omvorming is tegengaan van verdroging, en andere natuurwaarden. Het streven naar de grote stille heide, zoals we die in het Drentse en Veluwe landschap tegenkomen ervaren wij als sterk negatief en bovendien een konijn uit de hoed in dit al lange proces. De doelen die naar burgers zijn gepresenteerd in dit project blijken erg flexibel te zijn in meerdere opzichten: wanneer er weer een nieuwe overheidsinstantie bij komt of het project in een volgende fase beland worden ze rustig geherformuleerd. De verwachting gewekt in de voorgaande fasen van het project, in plannen, in het vorige plan in het proces was er sprake van een bosrand langs de A73, wordt zo teniet gedaan.</p>	Zevensproong	Het doel van de omvorming is tegengaan van verdroging, en versterking van bijzondere natuurwaarden. Het gevolg hiervan is een grotere openheid. Dit gaat niet zover als de "grote stille heide". Het landschapsbeeld dat hierbij hoort is goed omschreven in zienswijze 31.	
34	<p>Recreatieve infrastructuur</p> <p>In hetzelfde figuur (32b) lijkt het historisch berkenlaantje tussen het Meeuwenven en de Botersnijder-zuid te verdwijnen. In de bijlage 6 "Recreatie visie Staatsbosbeheer" blijft dit pad echter bestaan en gaat het pad ten noorden weg. Het eerstgenoemde berkenlaantje en het vervolgp pad daarvan maakt deel uit van diverse rondleidingen door het IVN en wordt door veel recreanten en sporters gebruikt om een rondje te maken door dat deel van de Vennen. Al een geruim aantal jaren is het pad tussen de beide genoemde vennen verhoogd om het samenvloeien van het voedselrijke water van het Meeuwenven en dat van de voedselarme Botersnijder te voorkomen. Ook in de toekomst zal dit nog steeds noodzakelijk blijven.</p>	IVN	In de visie is de kaart 6. ten onrechte gepresenteerd als recreatieve visie van Staatsbosbeheer. Het betreft een ideeënkaart. Op deze ideeënkaart blijft het noordelijk pad wel in stand; het zuidelijk pad wordt vervangen door een rondlopend/kronkelend knuppelpad. In het vennenplatform 31 mei j.l. heeft het berkenlaantje bijzondere aandacht gekregen. Toen is afgesproken dat de situatie rond het berkenlaantje in overleg met IVN opnieuw wordt bekeken.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
35	Uit het figuur op blz. 32a/b lijkt een pad te verdwijnen tussen het Meeuwenven en Botersnijder zuid. Het pad tussen Meeuwenven en Botersnijder zuid, dat via het historische berkenlaantje tussen beide vennen doorloopt, moet ten koste van alles behouden blijven. Dit is juist een van de mooiste plekjes van het hele gebied. Dit pad maakt deel uit van rondleidingen en biedt sporters de mogelijkheid door dat deel een ronde te maken (wat door veel sporters wordt benut). Bovendien lijkt het mixen van het geeutrofiëerde water van het Meeuwenven met Botersnijder zuid geen verstandige aanpak.	Zevensproong	zie antwoord bij 32	
36	Het aanleggen van een knuppelpad aan de westzijde van het Eendenvan juichen wij toe en delen de mening dat de natuurliefhebber en/of recreant hierdoor dicht bij de vennen en de natte heide kan komen zonder de kwetsbare natuur te beschadigen.	IVN	Hier nemen wij graag kennis van.	
37	Op pag 23 wordt gesproken over "het uitzichtspunt" er vanuit gaande dat dit een voor iedereen bekend punt is. Is het bekend dat dit uitzichtspunt pas na de boskap is ontstaan en nu hoog wordt gewaardeerd door recreanten? Een duidelijk teken dat de omvorming ook in recreatief opzicht erg positief kan uitpakken.	Dhr. Strijbosch	Kunnen wij onderschrijven	uitzichtspunt wordt nader aangeduid.
38	Hoe verhoudt mogelijk wateroverlast zich t.o.v. de uitgangspunten van de stuurgroep.	Mevr. Van de Pas	Dit staat in het maatwerkplan beschreven. De stuurgroep is akkoord gegaan met het maatwerkplan waarbij de gevolgen op de waterhuishouding in beeld zijn gebracht.	
39	Nulmeting Wat is de 0-situatie? Vanuit welke basisgegevens wil men de vernatting realiseren? Hoe kun je bepalen of deze is bereikt? Fasering van de plannen is erg belangrijk om tijdig te kunnen bijsturen.	Mevr. Van de Pas	De nulsituatie is de huidige situatie. In het maatwerkplan staat aangegeven wat de basisgegevens zijn en wat de uitgangspunten voor vernatting zijn en hoe de mate van doelrealisatie wordt beoordeeld. De greppels en sloten in het gebied zijn uitstekende "kranen" om de effecten te sturen. Fasering is hierbij niet noodzakelijk.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
40	Hoe is/wordt de afwikkeling van te verwachten problemen t.a.v. natuur en particuliere eigendommen geregeld? Bij wie kunnen we straks terecht als blijkt dat we schade van de plannen ondervinden.	Stichting Bewoners	Het waterschap is bezig met het opstellen van een schaderegeling waarbij het waterschap het loket is.	
41	Wij willen als bewoners graag weten waar we aan toe zijn en wat ons te wachten staat bij hoge waterstand. Als de grondwaterstand is aangepast, is er dan genoeg geld beschikbaar voor compensatiemaatregelen	Stichting Bewoners	Bij de uitvoering is het streven om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen. Mocht er desondanks toch overlast zijn dan kunt u een beroep doen op de schaderegeling van het waterschap maar ook dan zullen wij in eerste instantie proberen schade alsnog te voorkomen door extra maatregelen. Wij verwachten dat wij daarvoor voldoende middelen beschikbaar hebben.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
42	<p>Natschade woningen bewoners Vennengebied</p> <p>Men is van mening dat de nulmeting veel te laat uitgevoerd wordt. De vernatting is al begonnen, dus niet representatief voor een nulmeting. Verder zou de nulmeting uitgevoerd moeten worden bij iedereen die rondom en in het Vennengebied woont. Ook alst bewoners niet (volgens het plan) in de gevarenzone wonen moet het verzoek voor een nulmeting gehonoreerd en uitgevoerd worden.</p>	Dorpsplatform Overassel	Naar onze inzichten is het effect van 5 ha boskap nog nihil. Ook de doorwerking van de nu reeds ingestelde peilverhoging in Maas en Maas-Waalkanaal is voor dit gebied zeer beperkt. Als er nu reeds aantoonbare wateroverlast wordt geconstateerd, moet dit worden bekeken. Het waterschap is hiervoor het loket. Het waterschap heeft voor de nul-meting een selectie gemaakt van huizen in de risicozone. Die zone is mede gebaseerd op de effecten van de peilverhoging in Maas en M&W-kanaal. Bewoners die aangeven dat zij ook schade verwachten, worden geregistreerd. In	
43	<p>Beheer</p> <p>Bezorgt over nazorg.</p>	Stichting Bewoners	Er wordt een beheerplan opgesteld. Deze zal t.z.t. worden besproken in de klankbordgroep. De nazorg is inderdaad een belangrijk aandachtspunt.	
44	In het verleden is ook gebleken dat beheer een moeilijk (financieel) uit te voeren taak is. Het herstel valt en staat met beheer. Eigenlijk zou de stelregel moeten zijn: zonder geld voor beheer geen verdere ontwikkelingen toestaan.	Dorpsplatform Overassel	Mee eens. Staatsbosbeheer wordt gefinancierd op basis van normbeheerskosten per natuurtype. Heide vraagt meer beheer dan bos, dus hogere kosten. De verandering van natuurtype wordt verrekend in de financiering van Staatsbosbeheer door het ministerie van LNV.	
45	Vanuit democratisch oogpunt en burgerparticipatie verwachten we een doorzichtig beheersplan dat te monitoren is door de burgers. (SMART)	Dorpsplatform Overassel	SBB heeft het vennenplatform opgericht om burgers te laten meepraten over het beheer. SBB beschikt over een beheerplan maar dit is voor leken niet erg inzichtelijk. SBB zal een publieksvriendelijke vertaling maken van het beheerplan voor de vennen.	
46	Er zal waarschijnlijk geen geld beschikbaar zijn om verwaarloosde bospercelen op naaldhout te dunnen.	Stichting Bewoners	Het al of niet dunnen is een kwestie van beheerafwegingen. Over het algemeen wordt dunnen meer beschouwd als een bosbouwmaatregel (produktiebos) dan als een natuurbeheersmaatregel. Hoe dit hier wordt afgewogen zal worden verwoord in het onder 43 genoemde beheerplan.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
47	Als de bomen gekapt zijn is een heel duur vervolgtraject in beeld. Er zal moeten worden geplagd. Daarna zal de ongewenste opslag van bramen, zaailingen van berken en naaldhout regelmatig verwijderd moeten worden. Wanneer er heide is ontstaan moet dit onderhouden worden hetgeen op lange termijn misschien onbetaalbaar wordt. Zijn er voldoende middelen voor onderhoud en beheer.	Stichting Bewoners	Wij realiseren ons dat een goed vervolgbeheer cruciaal is voor het behalen van de doelen en dat hiermee kosten gepaard gaan. De kosten van plaggen e.d. zijn opgenomen bij de inrichting. Voor het noodzakelijk intensievere beheer krijgt SBB een kostendekkende beheersvergoeding (antwoord 44).	
48	Monitoring Welke peilbuizen worden er nu daadwerkelijk nog gemeten? Onderzoek op de website van de provincie Gelderland heeft uitgewezen dat 80 % van de peilbuizen geen recente meting hebben. (zeer vaak is de laatste meting uit de jaren '80 of '90.)	Mevr. Van de Pas	Er is inderdaad onduidelijk over de meetfrequentie van de peilbuizen. Wij verwachten hier snel duidelijkheid over te krijgen.	
49	Bekalking Tijdens eerdere vergaderingen van het Vennenplatform is al aangedrongen op voorzichtigheid met eventuele bekalking. Ervaringen in bijvoorbeeld Duitsland vertellen, dat dit onvoorziene grote gevolgen kan hebben. Op allerlei manieren wordt getracht het kwetsbare evenwicht in het Vennengebied te herstellen en het gebied nog waardevoller te maken. Bekalking lijkt daarbij een te risicovolle ingreep.	IVN; Dhr. Strijbosch	De risico's zijn onder de aandacht. Bekalking maakt geen onderdeel uit van dit project. Het al of niet inzetten van bekalking wordt beschreven in het beheerplan.	Wordt uit landschapsvisie gehaald.
50	Door verhoging van het grondwaterpeil zal de waterhuishouding m.n. in de droge maanden verbeteren wat ook de graslanden ten goede komt. Maar er is niet met nauwkeurigheid te zeggen welke invloed deze verhoging zal hebben op funderingen, vloeren van huizen en landerijen met name in de natte wintermaanden. De bewoners willen een 0-meting om schades achteraf te kunnen laten vaststellen voor compensatiemaatregelen.	Stichting Bewoners	De nulmeting (bestandsopname gebouwen) is de afgelopen maanden door het waterschap uitgevoerd.	
	Recreatiedruk			

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
51	Er is in de plannen veel te weinig rekening gehouden met recreatiedruk in het veel opener landschap dat men wil creëren. De natuurbeleving neemt daardoor af.	Stichting Bewoners	Het gebied wordt inderdaad erg druk bezocht. Door een opener landschap wordt dit zichtbaarder en dus meer ervaren. Het aanwezige reliëf helpt gelukkig. In de landschapsvisie is geprobeerd hier zo goed mogelijk mee om te gaan maar in de concrete inrichtingsplannen krijgt dit nog meer aandacht. Bedacht moet worden dat het gebied ook met enkele tientallen hectaren wordt uitgebreid wij verwachten dat door speciale maatregelen (aanleg knuppelbruggetjes door de vennen heen) de directe natuurbeleving juist groter wordt.	
52	De aanwezigheid van veel watervogels en recreanten hebben een negatieve invloed op het oligotrofe water.	Stichting Bewoners	Voor elk natuurgebied in Nederland is het voor elke natuurbeheerder een uitdaging om een goede balans te krijgen tussen natuur, natuurbeleving en recreatie.	
53	Wat gaat men doen om de recreatiedruk en betreding tegen te gaan.	Stichting Bewoners	Wij zullen samen met het recreatieschap proberen de recreatiedruk nog beter te verdelen tussen het vennengebied en de Berendonck. De uitbreiding van het natuurgebied in Heidse Broek kan ook bijdragen aan een goede spreiding van de recreatiedruk. Betreding kan worden tegengegaan door op kwetsbare plekken een knuppelpad te leggen.	

Nr.	Commentaar op visie en inrichtingsplan	Reactie afkomstig van	Reactie provincie	Aanpassingen
54	<p>Cultuurhistorie / ruimtelijke analyse</p> <p>In het plan is genoemd dat in de cultuurhistorische en ruimtelijke analyse de rol van de mens en zijn gebruik en beleving van het plangebied centraal staat maar daar is in de praktijk weinig van te merken. In de praktijk zijn bewoners van het gebied niet bij het begin af aan betrokken geweest bij de plannen. Recreanten hebben middels handtekeningen aangegeven tegen de kap te zijn. Juist door de te nemen maatregelen zullen bewoners veel hinder gaan ondervinden van verkeerslawaaï, zichtbare aanwezigheid van verkeer in het gebied, recreanten, bij verhoging van het grondwaterpeil schade aan huizen en landerijen. Bij de latere zgn. inspraakronden hebben de bewoners en gebruikers niet het gevoel gehad dat er naar hen geluisterd is.</p>	Stichting Bewoners	<p>De hier aangehaalde formulering gaat wellicht op voor de visie op het landschap maar is inderdaad niet van toepassing op het gehele project. De aanpak van verdroging van natuurterrein en herstel van bijzondere natuurwaarden staat centraal. Beleving en recreatie is heel belangrijk maar komt toch op de tweede plaats. Bij de opstelling van het maatwerkplan heeft het waterschap haar best gedaan de omgeving zo goed mogelijk te betrekken. Als provincie zullen wij bij de uitvoering dit beleid voortzetten d.m.v. een stuurgroep en een klankbordgroep. Alhoewel we ons realiseren dat, gezien de onorthodoxe ingrepen, het draagvlak nooit 100% zal zijn, willen we proberen om, waar mogelijk, tegemoet te komen aan de wensen van betrokkenen.</p>	formulering wordt in de visie aangepast.
55	<p>Communicatie</p> <p>Het doel van de omvorming is tegengaan van verdroging, en andere natuurwaarden. Het streven naar de grote stille heide, zoals we die in het Drentse en Veluwe landschap tegenkomen, ervaren wij als sterk negatief en bovendien een konijn uit de hoed in dit al lange proces. De doelen die naar burgers zijn gepresenteerd in dit project blijken erg flexibel te zijn in meerdere opzichten: wanneer er weer een nieuwe overheidsinstantie bij wordt betrokken of het project in een volgende fase belandt worden doelen geherformuleerd. Verwachtingen die in voorgaande fasen zijn gewekt, worden teniet gedaan.</p>	Zevensproeng	<p>Het doel van dit project is van begin af aan het opheffen van verdroging van natuur en versterking van de natuurkwaliteit. Uit het onderzoek van het waterschap (maatwerkplan) kwam naar voren dat beide doelen het best kunnen worden gerealiseerd door omvorming van een substantiële oppervlakte naaldbos naar heide. In deze landschapsvisie en in de navolgende inrichtingsplannen wordt landschappelijk verder gedetailleerd. De doelen blijven daarmee echter onaangetast.</p>	
56	<p>Kaarten</p> <p>De kaartjes 17 (historische wegen) en 22 (Huidige en verdwenen vennen) zijn niet helemaal correct.</p>		Klopt wordt gecorrigeerd	kaartjes 17 en 22 worden gecorrigeerd.